

Karl Lärka

MATS PERSSON

Hembygdsforskaren, hembygdsvårdaren och dokumentärfotografen från Sollerön

I Ryssa fåbod vid Siljan föddes den 24 juli 1892 Karl Johan Lärka. Det var sommar och familjen befann sig i farföräldrarnas hemfåbod. Familjen bodde under vinterhalvåret hos farföräldrarna i Rothagen och gårdens marker fanns i byn och i Bjärså kern. Flyttningarna mellan gården på ön och fåbodarna på fastlandet präglade livet. Tio veckor höll man djuren i hemfåboden under vår och höst och i långfåboden under sommarveckorna.

Fadern var Skräddar Jöns Larsson (1860-1906), modern var Rulljugås Kerstin Matsdotter, i dagligt tal kallad Olans Kisti (1859-1924). Vid sidan av sysslorna på gården arbetade Jöns i skogen. Vid giftermålet tog han sig namnet Lärka efter förslag från skogsinspektör Schollin som tyckte att Jöns var kvick och flyhänt och hade en ljus stämma – som lärkkvitter. Karl hade två äldre systrar – Anna född 1885 och Maria född 1889 – och två yngre bröder – Anders 1895 och Axel 1901.

*Skräddar Jöns Larsson och Rulljugås Kerstin Matsdotter,
Karl Lärkas föräldrar. Foto: Karl Lärka, Mora bygdearkiv.*

Anna gifte sig med Dunder Anders Mattsson i Utanmyra och Maria gifte sig med Rull Anders Mattsson i Rothagen. De yngre bröderna emigrerade till Amerika. Jöns arbetade med timmerdrivning och flottning och var framgångsrik i sitt arbete. Det gick så pass bra för honom ekonomiskt att familjen byggde sig i Gruddbo ett tidsenligt modernt hus i två våningar med stora fönster och en stor veranda med snickarglädje. Hit flyttade de 1897.

Familjen bodde emellertid i en äldre timmerstuga på gården och det nybyggda huset hyrdes ut till länsman Ståhl. Snart nog slog sig Jöns helt och hållet på skogs- och egendomsaffärer och hans framgångsrika arbete manifesterades i det nybyggda, vitmålade huset i Gruddbo som stack ut mot övriga bostadshus i byarna på ön.

Lärkagården i Gruddbo på Sollerön 1920. Foto: Karl Lärka, Mora bygdearkiv.

Som pojke tydde sig Karl gärna till morfadern Rulljugås Mats Jönsson (1822-1911) även kallad Olans Mas, som bodde i Rullbo i södra delen av Gruddbo. Denne var i likhet med dottersonen Karl en småväxt man med en stark personlighet och en god berättarförmåga. Den unge Karl fångslades av morfaderns berättelser och det var sannolikt Olans Mas som först väckte Karls intresse för den egna hembygdens äldre kultur.

Affärerna hade börjat gå allt sämre för Jöns och det medförde att han valde att förkorta sitt liv genom att hänga sig i ett av uthusen. I kyrkboken kan man läsa att Jöns Lärka ”hängt sig antagligen under sinnesförvirring”. Efter hustruns död och efter svärsonens plötsliga död 1906 flyttade Olans Mas till Lärkagården och kom att få huvudansvaret för gården. Familjefaderns död drabbade hustru och barn hårt, även ekonomiskt. En del av hemmet måste säljas för att täcka skulder och Karl fick som äldste son och endast 14 år gammal överta en del av försörjningsansvaret genom att utföra skogskörslor.

Faderns död medförde att Karl försjönk i bitterhet och grubblerier. Vid denna tid var det en stor skam att begå självmord och om

inte öns klockare ingripit och idkat påtryckning gentemot prästen så hade Jöns Lärka inte fått en traditionell begravning. Han skulle ej heller »få klockorna« men klockaren Håll Jöns hotade med evig ringningsstrejk om inte klockorna skulle ringa för Lärka och för första gången i Sollerö församling ringde klockorna för en självmördare. Så sent som i början av 1900-talet jordades »självspillingar« på en undanskymd plats på kyrkogården, givetvis utan klockringning. Karl berättade senare att »bokstavstro och helveteslära» försvårade situationen för honom och familjen efter familjefaderns död.

Sollerö kyrka. Foto: Karl Lärka, Mora bygdearkiv.

Kulturklimatet i Sverige vid sekelskiftet 1900 kännetecknades av ett växande intresse för gångna tider. Intresset hade sina rötter i de nationella rörelser som uppstod i mitten av 1800-talet såsom skandinavismen och göticismen. Förgrundspersoner i slutet på 1800-talet var Verner von Heidenstam och Erik Axel Karlfeldt vilkas litterära patriotism med vördnad för fädrens minne och den egna hembygden kom att få ett starkt genomslag i hela Sverige.

Tidsandan karaktäriserades av ett bildningsideal med intresse för det genuina och det ursprungliga och en avsky för den ökande materialismen i industrialismens spår. Självfallet förstärktes dessa känslor i samband med upplösningen av unionen med Norge 1905. Dalarna kom att betraktas som ett ideallandskap för den svenska nationalismen och inte minst Vasaminnena i Dalarna var i den tidiga turismen omtyckta besöksmål. Så småningom tog det natursköna landskapet och den sockendräktsklädda befolkningen över som dragplåster för turisterna.

I denna tidsanda växte ungdomsrörelsen fram i Dalarna och dess förgrundsgestalter var Karl-Erik Forsslund, Uno Stadius och Gustaf Ankarcrona. Ett antal ungdomsmöten förstärkte de fosterländska känslorna. Det första mötet hölls i Rättvik 1903 och följdes året därpå av ett möte i Leksand. 1905 hölls mötet i Hedemora och Säter och slutligen i Mora 1906. I en intervju i »Bygd och Natur« 1968 berättar Karl Lärka för Rune Engström i Riksförbundet för Hembygdsvård hur hans liv kom att inrikta sig åt hembygdsvården:

Till Sollerön kom den från Finland landsflyktige läraren Uno Stadius. Jag var tretton år då. Stadius beslöt sig för att upprätta en folkhögskola. Det blev den första vandrande folkhögskolan i landet. Trots att jag var så ung fick jag delta i undervisningen. Stadius fick bo hos oss i Lärkagården vilket gav mig ännu bättre kontakt med de nya idéer Stadius förde med sig till bygden .

I samband med ungdomsmötet i Leksand anordnades en hemslöjdsutställning som kom att få betydelse för hemslöjdsrörelsen i Dalarna och dessutom kom att innebära en renässans för användningen av sockendräkterna. Moramötet präglades av Anders Zorns och Uno Stadius insatser och vid detta möte kom särskilt folkmusiken och sången att få en framträdande plats. Finländaren Stadius var i frivillig landsflykt i Sverige sedan 1900 då »Wasa Nyheter«, som han var redaktör för, dragits in av regimen Bobrikov. Finland var vi denna tid ett storfurstendöme under Ryssland.

Stadius ivrade för folkbildning och bidrog till att en ambulerande folkhögskoleverksamhet startade i Dalarna. Folkhögskolekursen på Sollerön genomfördes under oktober och september 1905. Hösten var den lugnaste tiden för dem som arbetade med jord och skogsbruk. Stadius bodde i Lärkagården hyresfritt mot att han gav Karl privatundervisning. Han manade kursdeltagarna att anteckna hembygdens minnen och undervisningen utgjordes av föreläsningar och praktiska övningar.

Forsslunds bok »Storgården«, som kom ut 1900, var en utgångspunkt för studierna. Forsslund lovordade lantlivet och angrep stadsmänniskans undermåliga miljö och den konstlade livsföringen i städerna. Kursen startade i skolhuset men på grund av trängseln flyttade man till Missionskyrkan, vid sidan av kyrkan, öns största lokal. Höstkursen följdes av studiecirklar som behandlade naturskydd och hembygdsvård.

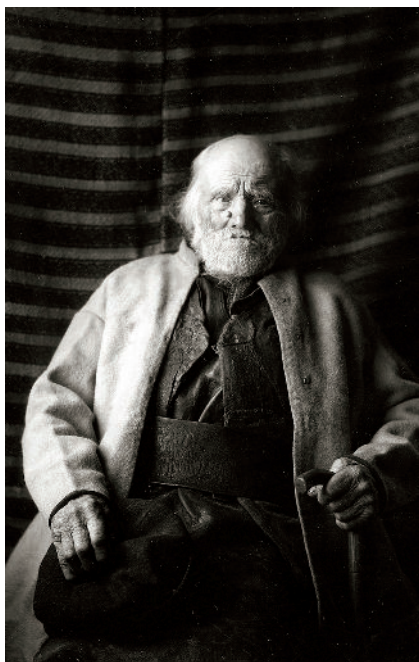
En spelmansstämma i Gesunda 1906 på initiativ av Anders Zorn var ytterligare en fortsättning på ungdomsmötet. Som ytterligare följd av ungdomsmötena och den ambulerande folkhögskolan öppnades folkhögskolorna i Brunnsvik 1906, i Mora 1907 och i Malung 1909. Det var en omtumlande tid för den unge Karl, där folkhögskolekursen och ungdomsrörelsens hembygdsvårdande och folkbildande program väckte en förväntan och entusiasm hos honom för kommande dokumentation av den egna hembygden.

Denna förväntan vändes dock i sorg efter faderns död och Karl måste nu ägna sin tid åt gården och arbetet i skogen på vintern. I samband med militärtjänstgöringen tog en svåger över driften på gården och Karl kunde forma sin framtid efter egen önskan, även om han fortsättningsvis var behjälplig hemma på gården. Vårvintern 1915 var han elev vid den Bachmanska slöjdskolan i Hedemora och då lärde han känna rådmannen och hembygdsvårdaren Karl Trotzig, som var engagerad i uppbyggnaden av en gammalgård i staden.

Efter skolslutet engagerades Karl för arbetet med färdigställandet av gården. Därefter följde han rådmann Trotzig på insamlings-

resor i byarna runt Hedemora. Karl arbetade därefter med renoveringsarbeten på Geijersgården i Värmland, på Zorns gammalgård i Mora och på hembydsgården i Orsa. Den två år äldre kamraten Johan Öhman från Sollerön lockade med sig Karl till den första vinterkursen på Brunnsvik 1915-16. Han fortsatte även vintern 1916-17. Skolan hade ett rykte om sig som en radikal skola med humanistisk inriktning och drog till sig intellektuell arbetarungdom från hela landet. Bland eleverna märktes de blivande arbetardiktarna Ragnar Jändel, Kerstin Hed, Harry Blomberg och Dan Andersson. Med Dan blev Karl mycket god vän eftersom de delade livssyn och hade en gemensam bakgrund med erfarenhet från skogsarbete. Johan Öhman var intresserad av fotografering och hade några år tidigare börjat att dokumentera den försvinnande bondekulturen hemma på Sollerön.

Karl fattade intresse för fotograferingen och såg kameran som ett komplement till den beskrivande dokumentationen. Han köpte en Agfakamera av enkel modell för 50 kronor. Vännen Johan avled 1916 och Karl var nu ensam i sitt arbete med att dokumentera hembygden. Snart nog hade han utarbetat en arbetsmetod för sitt arbete. Han lärde sig att stenografera för att snabbare fånga upp sagesmännens uppgifter. Sommartid färdades han med cykel och på vintern med häst och vagn. Hans motivkrets var naturstudier, porträtt av människor och bilder av

Ryss Lars Larsson Gruddbo. f. 1818
Foto: Karl Lärka, Mora bygdearkiv.

människor i arbete, främst skogsarbete eftersom han själv var verksam i skogen.

Inspirerad av åren i Brunnsvik färdigställde Karl ett utkast till en bok med titeln »Fäder och fädernearv«. Detta arbete blev dock liggande och har bara i mindre stycken publicerats i bland annat »Lärkabladet«.

År 1919 försökte han utan framgång intressera Nordiska museet att genomföra en etnologisk undersökning på Sollerön. En undersökning genomfördes så småningom, men först på 1930-talet.

Sommaren 1919 genomfördes under ledning av Dalarnas Hembygdsförbund och dess sekreterare Ola Bannbers en fördjupad dokumentation av byn Finngruvan i Venjans socken. Karl var engagerad som fotograf och den väsentligaste uppgiften var att medverka i den rasbiologiska delen av undersökningen genom att i bild porträttera invånarna i byn efter ett i förväg upprättat mönster. Dessa folktypsundersökningar leddes av Bertil Lundman. Karl tog även topografiska bilder av byn och egna porträtt av flera av inbyggarna. Vännen Dan Andersson kom på besök och drev gäck med undersökarna. Välkänt är Karls porträtt av Dan då denne har utstyrt sig till en folklivsskildrare. Vänskapen mellan Karl och Dan var ärlig och djup. Dan besökte Karl flera gånger i hemmet på Sollerön. Sorgen var stor när Dan av en olyckshändelse avled 1920 i Stockholm.

Karl stärktes i sin dokumentära gärning genom det återkommande umgänget med ledande hembygdsvårdare som Karl-Erik Forsslund, Gustaf Ankarcrona, Karl Trotzig och Ola Bannbers. Till exempel hjälpte han Forsslund med material och foton i arbetet med »Med Dalälven från källorna till havet«. Han medföljde Ankarcrona som fotograf och ciceron på en inventeringsresa av dalmålningar. Han följde även med Ankarcrona på dennes föredragsresor. I början på 1920-talet inledde Karl sina första föreläsningsturnéer och blev snart nog en uppskattad föreläsare. Han reste inte bara i Dalarna utan långt utanför landskapets gränser. Följeslagare på föreläsningarna var stundtals spelmännen Axel

Myhrman från Sollerön och Gössa Anders Andersson från Orsa.

Hösten 1922 fick Karl i uppdrag av Folkmusikkommissionen att porträttera de spelmän som man höll på att dokumentera i Dalarna. Karl var engagerad i detta arbete fram till nyåret 1925. Dessa porträttbilder är några av hans mest kända fotografier.

Vid sidan av sysslorna hemma på gården i Gruddbo var Karl engagerad i hembygdsarbetet på Sollerön. Hembygdsföreningen bildades 1915 på initiativ av bland andra Karl, Rull Anders Jönsson och Häll Nils Mattsson. Under åren 1920-32 var han föreningens ordförande. Hembygdsarbetet kröntes i och med tillkomsten av hembygdsgården i Bengtsarvet på 1930-talet.

»Sollerö Bokstuga« startade ca 1910 av Karl och några elever från Stadius folkhögskolekurs. I mars 1919 bildades »Sollerö Biblioteksförening«, som senare sammanslogs med den nya hembygdsföreningen.

På initiativ av Karl utkom tidningen »Budkavlen« med sitt första och enda nummer 1919. Utgivare var hembygdsföreningen och »Sollerö Bokstuga«. Tidningen uppmanade läsekretsen att dokumentera sin egen hembygd, uppteckna berättelser, bidra till föremålsinsamling, göra uppmätningar inför bevarandet av äldre byggnader med mera.

Karls mest produktiva tid som fotograf omfattade åren 1917-34. Dessa år kännetecknas som krisår efter världskriget och en ökande emigration. Han slutade helt att fotografera i början på 1930-talet och övergick till föreläsningsverksamhet och till ateljéarbete med förstoring och kopiering. Några år före sin död skaffade han sig en småbildskamera och började återigen fotografera, nu även i färg.

En betydelsefull anledning till att han slutade att fotografera var, förutom att kameran gick sönder, att han gifte sig och flyttade till Rombogården i Östnor, en by norr om Mora samhälle. I augusti 1925 gifte sig Karl med Svea Romson, född 1895. Hon var dotter till Erik Romson och Bud Anna Ersdotter. Bekantskapen mellan Svea och Karl inleddes fem år tidigare med att Svea och en kamrat till henne kom till Karl på Sollerön för att titta på hans fotografier.

*Karl Lärka och Svea Romson. Fotografi i samband med förlovningen.
Okänd fotograf, Mora bygdearkiv.*

Karl kom till en för Morabygden stor gård med ett tiotal kor, två hästar, grisar och får. Dessutom hade man drängar. Rombogårdens manbyggnad i två våningar uppvisar den enda bevarade storstugeinteriören i norra Dalarna med dalmålningar från 1700-talet.

Sveas främsta intressen var vävning, trädgårdsarbete, musik, nykterhetsarbete och hembygdskultur. Hon var ledamot i Mora hemslöjdsförenings styrelse. Svea var ett fantastiskt stöd för Karl i hans arbete med föreläsningsverksamhet och kulturfrågor.

Svärfadern drev jordbruket och Karl fungerade i praktiken mycket som en dräng hos honom men efter svärföräldrarnas död övertog han och Svea ansvaret för gårdens drift. Karl och Svea bodde på gården fram till dess de avled – Svea i augusti 1975 och Karl den 2 juni 1981.

Jordbrukaren Anders Bondesson i Utanmyra påträffade i maj 1921 fornyfynd i samband med körning av fyllningsmassor till en jordkällare på sin gård. Karl blev nu för resten av sitt liv engagerad i räddandet av öns fornlämningar, inte minst gravfältet på Bjärså kern invid byn Bengtsarvet. Sju år efter fyndet i Utanmyra, 1928, var det dags för nästa upptäckt och det skedde i samband med stenkörning i Bjärså kern. Några pojkar upptäckte något som liknade järnskrot och experter tillkallades som kunde konstatera att fynden var från järnåldern.

Detalj av svärd från vikingatid (800-1050 e.Kr.) från Bengtsarvets gravfält.

Foto: Statens Historiska Museum

En regelrätt undersökning av gravarna påbörjades under ledning av Gustaf Hallström från Riksantikvarieämbetet. Karl hjälpte till med de arkeologiska undersökningarna somrarna 1928 och 1929. Fynden var av sådan dignitet att det blev nödvändigt att revidera uppfattningen om Dalarnas förhistoria eftersom de funna föremålen visade på en mycket rik järnålderskultur. Trots ett skydd genom den nya fornminneslagen i början på 1940-talet fortsatte förstörelsen av gravområdet och först 1963 utfärdades ett förbud mot stenröjning, grävning och plantering på området.

Gravfältet kom att bli ett åskådningsexempel där jordägarnas önskemål om en rationell jordbruksdrift kom i konflikt med kulturminnesvårdens och kulturbevararnas intressen. De senare företrädde av bland andra Karl Lärka, vilket bidrog till hans minskade popularitet hos delar av befolkningen på ön.

Under senare tid har förståelsen och intresset för järnålderslämningarna ökat hos befolkningen och markägare på ön. Idag nyttjas dessutom inte marken lika intensivt som för 50-60 år sedan.

Karl engagerade sig också i djur- och naturlivet vid Agnmyren och i kapelltomten vid Lunden, där föregångaren till dagens kyrka stod och som revs 1781. Virket användes till den nya kyrkan i Häradsarvet.

Karl ville inte lämna sin barndomsö och genom ett markbyte kom han över en tomt vid Klikten i norra delen av Bengtsarvets by. Här timrade han sig en stuga som stod klar 1928. Ett härbre hämtades från morfaderns gård i Rullbo och han lät timra en ny lada. Klikten kom att fungera som en sorts fåbod och ända in på 1950-talet brukade man ha några kor från gården i Östnor på sommarbete på Klikten.

Efter Sveas död 1975 donerade Karl stugan till Mora kommun och det bildades en stiftelse, »Svea och Karl Lärkas stiftelse«, vars uppgift var, och är, att förvalta stugan och dess tomt samt att upplåta stugan för korttidsboende av kulturarbetare.

Under 1930-talet hade Karl funderingar på att fortsätta sitt dokumentationsarbete och ta upp fotograferandet, men bristen på tid och pengar gjorde att han måste slå dessa tankar ur håg. Han fortsatt emellertid med sin envisa kamp för bygdekulturen och under hans tillskyndan inrättades »Mora Bygdearkiv« på 1940-talet.

Karls arbete hade alltmer börjat bli uppmärksammat och redan 1926 erhöll han av Nordiska museet »Artur Hazeliusmedaljen« i brons.

Första gången Karls fotografier visades offentligt var på en folktypsutställning 1919, som anordnades av Ola Bannbers och »Dalarnas hembygdsförbund«. Några av hans bilder publicerades 1930 och 1931 i tidskriften »The American Review«. Den första heltäckande utställningen om Karl Lärka och hans gärning var på Zornmuseet 1964 med namnet »Fäder och fädernearv«. Den visades också senare i Sollero skola.

Karl fick 1956 »Dalarnas Fornminnes och Hembygdsförbunds förtjänstmedalj«, som han först inte ville ta emot eftersom han inte ansåg sig värdig denna utmärkelse. Efter en diplomatisk insats från landshövdingens sida accepterades dock medaljen. Några år senare, 1963, erhöll han det »Åhlsenska stipendiet« och 1966 fick han ta emot »Samfundet för Hembygdsvårds förtjänstplakett«.

»Starcken« Nisis Anders Larsson, Gruddbo.
Foto: Karl Lärka, Mora bygdearkiv.

I januari 1968 visades Karls bilder för första gången på en utställning i Stockholm. På 1970-talet visades hans bilder på olika platser framför allt i Dalarna, men även vid ett tillfälle i Oslo. Samma år som han avled, 1981, visades hans bilder på Svenska Institutet i Paris. 1972 erhöll han ur konungens hand »Vitterhetsakademiens silvermedalj« och 1979 »Mora kommuns kulturpris«.

Karl hade till slut fått ett erkännande för sina insatser som fotograf och folkminnesupptecknare efter att i hembygden ha betraktats som något av en udda person, rentav en kuf. I yngre dagar hade han hört av folket hemma på Sollerön – ”Du ska inte tro, Lärka, att livet bara är gubbar och troll”. Därför kunde han nu med glimten i ögat i en tidningsintervju säga ”Är man tillräckligt tokig, får man en medalj till sist”.

Det glädde honom mycket när boken »Karl Lärkas Dalarna« utkom 1974, Boken tillkom i ett samarbete med fotografen och folklivsskildraren Sune Jonsson i Umeå. Året efter hans död, 1982, utkom Greta Jakobssons bok »Karl Lärka berättar«, som bygger

på intervjuer med Karl med utgångspunkt från hans uppteckningar och fotografier.

Karl Lärkas främsta insats var som fotograf. I jämförelse med andra samtida bygdefotografer var hans insats märklig på så sätt att den bars av en vision att dokumentera en försvinnande kultur. Dokumentationen kompletterades med uppteckningar. Han föredrog att fotografera människor, byggnader och natur satta i sina sammanhang. Bilderna återger en bonde- och skogsarbetarkultur som var i omvandling från natura- till penninghushållning.

Karl hade ett utvecklat bildsinne och var starkt kvalitetsmedveten. När det gällde porträttfotografering var personens karaktär och omgivning viktiga och avbildningen skulle ske i en naturlig miljö. I hans motivvärld var dock bilder från livets och årets högtider inte så vanligt förekommande, ej heller interiörer från småbrukarhemmen.

Hans tankevärld är, med utgångspunkt från bevarade föreläsningsmanus, inte i någon hög grad originella och har mer en karaktär av romantisk förkunnelse. Han var dock en sanningsökare och sökte sin livsåskådning hos de gamla sagesmännen. Hans uppteckningar är av stort intresse. Intervjuerna med kvinnorna behandlar livet i fäboden och männens värld är herrarbetsresorna och arbetet i skogen och hemma på gården.

I Mora Bygdearkiv finns Lärkas kvarlåtenskap bestående av

Tolla Anna i Jerkgården Gruddbo.

Foto: Karl Lärka, Mora bygdearkiv.

ca 4200 glasplåtar och några nitratnegativ. Här finns också hans kameror och framkallnings- och retuscheringsutrustning. Därutöver 73 »kladdböcker«, små blå anteckningsböcker förda 1947-79, där Lärka har samlat sina tankar och idéer rörande åskådningsfrågor, religiösa spörsmål, tankar kring jordbrukets rationaliseringar samt skildringar av personer, platser och händelser, skrömt och skrock och inte minst gravfältsfrågan på Sollerön.

I arkivet finns också hans reseskrivmaskin, skioptikonapparat och andra föremål med anknytning till hans dokumentations- och föreläsningsverksamhet. I arkivet förvaras också ca 1500 brev, som visar på Lärkas livliga korrespondens med många kända och okända personer med anknytning till hans intresseområden. I Dalarnas museums arkiv finns ca 220 bilder, tagna av Lärka i samband med Finngruvanundersökningen 1919.

Mats Persson

Litteratur:

- Berg, Gösta och Svensson, Sigfrid (red): Gruddbo på Sollerön, 1938.
Budkaveln nr 2, 1992. Utgiven av Samfundet Karl Lärkas Vänner.
Furuland, Lars: Ljus över Dalarna. Ingår i Sool-Öen 1986.
Hallerdt, Björn: Dragkamp på Sollerön, 1961. Stencil.
Jakobsson, Greta: Karl Lärka berättar, 1982.
Jonsson, Sune och Lärka, Karl: Karl Lärkas Dalarna, 1975
Karlsson, Ove: Karl Lärkas Dan Anderssonminnen, 2006.
Lärka, Karl (red), Budkaveln nr 1, 1919.
Lärka, Karl: Fäder och fädernearv. Ingår i Bygd och Natur 1968.
Lärka, Karl: Med Uno Stadius och Karl-Erik Forsslund i Dalarna. Ingår i Minnesanteckningar till folkrörelsernas och folkbildningsarbetets historia (red S. Leander), 1968.
Lärka, Karl: Sollerö Hembygdsförening, några minnesbilder. Ingår i Sool-Öen 1973.
Lärkabladet, fr.o.m. 1985. Utgivet av Samfundet Karl Lärkas Vänner.
Nilsson, Helmer: Karl Lärka – fotograf och kulturvårdare. Ingår i Sool-Öen 1982.
Persson, Mats: Karl Lärkas bilder i Dalarnas museums arkiv. Ingår i Dalarnas Hembygdsbok 1998.
Romson, Anna: Kråk Ulof i Bäck å ana rikti fok. Fotografier av Karl Lärka 1916-34, 2004.
Sandström, Birgitta (red.): Karl Lärka. Odalman, fotograf, hembygdsvårdare, Zornmu-seet 2001.
Ternhag, Gunnar: Lärkas spelmän. Ingår i Dalarnas spelmansblad 1992:2.
Tikkanen, Märta: Emma och Uno, visst var det kärlek, 2010.